

Włodzimierz Pela

Pułtusk - Miasto. Stanowiska: ul. Piotra Skargi, mury obronne, Kolegium jezuickie

Informator Archeologiczny : badania 16, 270-272

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZYCZYNA GÓRNA
woj.leszczyńskie

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Wiesław
Piszczalowski. Finansował WKZ
w Lesznie. Pierwszy sezon ba-
dań. Średniowieczny piec ceg-
larski.

Prace prowadzone były w bezpośrednim sąsiedztwie muru kościelnego gotyckiego kościoła p.w. św.Jerzego. Celem badań było pełne rozpoznanie bliżej niezidentyfikowanego obiektu, odkrytego przypadkowo w trakcie prowadzenia prac ziemnych związanych z budową rurociągu.

W wyniku przeprowadzonych badań odkryto średnio-
wieczny piec do wypału cegieł. Obiekt miał kształt prostokąta o wymiarach 780 x 476 cm. Wnętrze jego stanowiła prostokątna komora wypałowa o wymiarach 560 x 85 cm. Ściany komory, jak też posadzka zbudowane były z cegieł gotyckich, które uległy bardzo silnemu spękaniu i zglazuiowaniu, czego powodem była wysoka temperatura.

Ściany zewnętrzne oraz wewnętrzna struktura murów składała się z otoczków spojonych gliną. Mury posiadały różną szerokość od 155 do 242 cm. Cały obiekt wkopany był w 1,5 m warstwę gliny.

Wybudowanie pieca ceglarskiego związane jest z powstaniem gotyckiego kościoła, dla budowy którego piec funkcjonował.

Najstarszą datą mówiącą o istnieniu w Przyczynie Górnej kościoła jest rok 1354.

Badania zostały zakończone, materiały znajdują się w PAK PKZ, Oddział Wrocław.

PULTUSK
woj.ciechanowskie
Zamek

patrz
wczesne średniowiecze

PULTUSK-Miasto
Stanowiska:
ul.Piotra Skargi, mury obronne,
Kolegium jezuickie

Ciechanowskie Towarzystwo
Naukowe
Wojewódzki Konserwator
Zabytków w Ciechanowie

Badania prowadził mgr Włodzimierz
Pela. Finansował WKZ Ciechanów.
Miejska zabudowa średniowieczna
i nowożytna XIV-XVIII w., Miejski
mur obronny -XVI w., Kolegium je-
zuickie XVI-XVIII w. Piąty sezon
badań.

1. Nadzór nad pracami ziemnymi związanymi z budową kolektora wzdłuż ulicy Piotra Skargi - odcinek długości 270 m, szerokości 2-3 m - pomiędzy skrzyżowaniem ul. Piotra Skargi z ul. Czerwonej Armii a ul. Słowackiego /do Biblioteki Miejskiej/. Obserwacje prowadzone w trakcie prac ziemnych oraz układ warstw na profilach wykopu dostarczyły interesujących informacji o rozplanowaniu miasta średniowiecznego i nowożytnego. Natrafiono na drewnianą zabudowę średniowieczną - fundamenty budynków z XV-XVI wieku, dwie studnie drewniane. W pobliżu skrzyżowania ul. Piotra Skargi z ul. Czerwonej Armii belki podwalinowe budynków kładziono na wbite w grząski grunt pale drewniane. Na okres nowożytny natomiast datować należy murowaną piwnicę, na którą natrafiono w miejscu obecnego skrzyżowania ul. Piotra Skargi z ul. Czerwonej Armii, płytką piwniczkę o drewnianych ścianach i brukowanej podłodze, ceglane posadzki budynków, fragmenty brukowanych ulic.

2. Wykop przy ul. Piotra Skargi 37b o powierzchni 500 m² i głębokości do 5 m od poziomu terenu. Na obszarze tym znajdował się styk działek budowlanych przyrynkowych i działek przylegających frontem do ulicy biegnącej równoległe do południowo-zachodniej pierzei rynku. Prace archeologiczne prowadzono na tyłach działek - zaplecze gospodarcze - natrafiono na budynki gospodarcze, budynek produkcyjny z piecem o podwalinie czworobocznej wykonanej z cegieł rozbiórkowych i gliny. Ściany budynków wykonano w konstrukcji sumikowo-łatkowej lub płotowej. Granice działek stanowiły płoty z desek dębowych lub plecionki. W niektórych okresach na podwórkach wydzielano miejsca dla inwentarza ogrodzone płotami plecionkowymi. Natrafiono na 6 studni wykonanych z drewna w różnych konstrukcjach. Z przedmiotów codziennego użytku najciekawsze są zabytki znalezione w zasypiskach studni: garnki i talerze gliniane, drewniane grabie, kłepki i dna beczek i cebrzyków, buty skórzane, szklenice, fragmenty tkanin i powrozów. Wysypiska ścinków skór na podwórkach sugerują, że niektóre z nich były zamieszkałe przez szewców.

3. Miejski mur obronny - zakończono badania przy baszcie I /zachowanej do dnia dzisiejszego/, ustalono poziom stopy fundamentowej oraz poziomy bruków związanych z użytkowaniem baszty. Stwierdzono, że basztę budowano na terenie zasypiskowym. W okresie wcześniejszym rozlewisko rzeki-kanalu było szersze, brzeg umocniony od strony miasta poziomo leżącymi belkami wzmocnionymi pionowo wbitymi palami.

4. Kolegium jezuickie - odsłonięto skrzydło wschodnie. Przez skrzydło to przeprowadzono w parterze bramę z przejazdem na dziedziniec. W bramie i na zewnątrz skrzydła wschodniego /od frontu kolegium/ natrafiono na dwa poziomy bruków kamiennych. Z bramy schodziło się schodami do piwnic znajdujących się w części północnej skrzydła. Dwie piwnice połączone otworem przejściowym. Piwnice

miały po jednym okienku w ścianie wschodniej służącym jako otwór wentylacyjno-oświetleniowy. Otwór wejściowy z bramy został w trakcie przebudowy zamurowany - służył jako otwór wentylacyjny, a wejście do piwnicy wykonano od strony dziedzińca. Dalsze prace prowadzone będą w celu rozpoznania rozbudowanego w stronę kościoła skrzydła południowego kolegium.

RACIĄŻ, gm. Tuchola
woj. bydgoskie

patrz
wczesne średniowiecze

RACIĄŻEK, gm. Nieszawa
woj. włocławskie

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadził doc.dr hab.
Leszek Kajzer. Finansował WKZ we
Włocławku. Piąty sezon badań.
Zamek średniowieczny usytuowany
na grodzie i wielokrotnie prze-
budowywany.

Badania prowadzono: we wnętrzu "kamienicy wielkiej", w arze AC-AD/8 w południowo-zachodniej partii wzgórze zamkowego oraz w arze X/11 na terenie przedzamcza. Celem ich było zadokumentowanie partii murów, odkrytych w trakcie prowadzonych równolegle prac rewaloryzacyjnych, przebadanie wału grodu i określenie chronologii przedzamcza. Wykonano 176,5 m² wykopów i odkrywek badawczych, zainwentaryzowano 74 pozycje zabytków ruchomych, wykonano szereg planów i notatek architektonicznych.

W wykopie VII/3 x 8 m/ dokonano przekopu przez wał grodu. Zbadano jego zewnętrzny skłon i partie środkowe. Zbyt mała długość wykopu nie pozwoliła zaobserwować styku wewnętrznego skłonu z poziomami kulturowymi majdanu. Stwierdzono, że wał posadowiono na starszym poziomie kulturowym, którego datowanie, wobec braku materiału ruchomego, nie jest jeszcze możliwe do określenia. Obecna wysokość wału w obu profilach wynosiła 1,4-1,8 m. Usypano go ze zwalowej gliny, wzmacniając nasyp konstrukcją z jednego rzędu drewnianych, dębowych izbic o boku około 2 m. Materiał zabytkowy znaleziony w wale i jego osypisku to głównie ceramika, a także przేశlik z różowego łupku wołyńskiego, ośeżka kamienna itp. Datować go można od przełomu IX/X wieku do 1 połowy XIV wieku /1330/. Przekop winien być dokończony w przyszłym roku.

Wykop VIII /2 x 2 m/ założono na terenie przedzamcza-folwarku. Stwierdzono trzy zasadnicze poziomy: późnośredniowieczny, renesansowy i późnobarokowy z 1 połowy XVIII wieku, w którym zbadano relikty szachulcowej "rezydencji" biskupa F.Szaniławskiego, wzniesionej w pierwszym dwudziestoleciu XVIII wieku. Użytkowanie terenu przedzamcza-folwarku rozpoczęło się dopiero w 2 połowie XIV-XV wieku.